

Beslissing op bezwaar Betreffend beschermd dorpsgezicht Ommerschans Balkbrug, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Minister van Infrastructuur en Milieu maken het volgende bekend:

Met het besluit van 24 november 2011 gepubliceerd in de Staatscourant van 24 november 2011, nummer 21387, is het gebied Ommerschans Balkbrug, zoals aangegeven op de bij genoemd besluit behorende begrenzingskaart, nummer MSP/13/01 en zoals omschreven in de toelichting bij genoemd besluit, aangewezen als beschermd dorpsgezicht in de zin van artikel 1, aanhef en onder g, van de Monumentenwet 1988. Tegen dit besluit zijn bezwaarschriften ingediend. Op 12 april 2012 is op deze bezwaarschriften beslist. Eén bezwaarschrift is niet ontvankelijk verklaard en zeven bezwaarschriften zijn ongegrond verklaard. Naar aanleiding van de bezwaren is nader gemotiveerd waarom is afgeweken van de door de gemeenteraden van Ommen en Hardenberg en door de Raad voor Cultuur ingebrachte adviezen en welke belangenafweging heeft plaatsgevonden. In de beslissing op bezwaar is het bestreden besluit van 24 november 2011 in stand gelaten.

Op grond van artikel 8:1 van de Algemene wet bestuursrecht kan degene wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken daartegen binnen zes weken na publicatie in de Staatscourant beroep instellen bij de sector bestuursrecht van de rechtbank Zwolle-Lelystad, postbus 10067, 8000 GB te Zwolle.

De beslissing op bezwaar ligt ter inzage in het gemeentehuis van de gemeente Hardenberg, gevestigd aan Stephanuspark 1 te Hardenberg, het gemeentehuis van de gemeente Ommen, gevestigd aan Chevalleraustraat 2 te Ommen en bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Smallepad 5 te Amersfoort. Deze stukken zijn ook per e-mail op te vragen via info@cultureelerfgoed.nl.

3S RRRE 6221671

**Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap**

> Retouradres Postbus 606 2700 ML Zoetermeer

AANTEKENEN

Gemeente Hardenberg
College van burgemeester en wethouders
Postbus 500
7770 BA HARDENBERG

Europaweg 2
2711 AH Zoetermeer
Postbus 606
2700 ML Zoetermeer
www.bezwaarschriftenocw.nl

Contactpersoon
P.J. Michalides
T 033 4217421

Onze referentie
DUO/OND-2012/23600H

Uw brief van
22 december 2011

Zaaknummer
BC110733

Datum **12 APR. 2012**
Betreft **Beslissing op bezwaar BC110733**

Geacht College,

Naar aanleiding van het door u namens de gemeenteraad op 22 december 2011, ingediende bezwaarschrift, ontvangen op 23 december 2011, bericht ik u als volgt.

Uw bezwaarschrift is gericht tegen het besluit van 24 november 2011, waarbij het gebied Ommerschans Balkbrug, gelegen in de gemeenten Ommen en Hardenberg, op grond van artikel 35 van de Monumentenwet 1988 (hierna: Mw 1988) is aangewezen als beschermd dorpsgezicht in de zin van artikel 1, aanhef en onder g, van de Mw 1988. Dit besluit is gepubliceerd in de Staatscourant van 24 november 2011, nummer 21387. Bij het besluit horen een toelichting (hierna: de Toelichting) en een begrenzingskaart met kenmerk MSP/13/01.

Bij brief van 22 december 2011 heeft u namens de gemeenteraad bezwaar gemaakt tegen dit besluit.

Hoorzitting

Op 7 maart 2012 heeft naar aanleiding van het ingediende bezwaarschrift, op grond van artikel 7:2, eerste lid juncto artikel 7:6, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb), een hoorzitting plaatsgevonden waarbij namens u, de heer mr. J.M. Nijenhuis, en navolgende bezwaarden in elkaars aanwezigheid zijn gehoord:

- de heer H. Hof en twee andere bestuursleden van vereniging Plaatselijk Belang Balkbrug;
- de heer E. Scholten, namens de heer H. Scholten, eigenaar van De Kolonie 10 te Balkbrug;
- de heer J.P. Visser, eigenaar van De Kolonie 6 te Balkbrug;
- de heer T. Snijder, eigenaar De Kolonie 2 te Balkbrug;
- de heer H. Redder, eigenaar De Kolonie 7 te Balkbrug en zijn vader de heer R. Redder;
- de heer G. van Leussen, eigenaar Koloniedijk 2 te Vinkenbuurt.

Ook was de heer drs. G.H. Glas aanwezig, werkzaam als consulent erfgoed en ruimte van de Regio Oost bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (hierna: de Rijksdienst). U bent gehoord door de heer mr. M.A. Valkenburcht, mevrouw mr. J.J. Kelly en de heer P.J. Michalides, allen werkzaam bij de Rijksdienst. Tijdens deze hoorzitting heeft u uw bezwaren mondeling toegelicht.

Relevante regelgeving

- Mw 1988;
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo);
- Awb.

Overwegingen ten aanzien van de ontvankelijkheid

Het bezwaar is gericht tegen het besluit van 24 november 2011, waarbij het gebied Ommerschans-Balkbrug is aangewezen als beschermd dorpsgezicht.

Ten aanzien van uw ontvankelijkheid overweeg ik dat in artikel 36, eerste lid, van de Mw 1988 is bepaald dat de gemeente ter bescherming van een stads- of dorpsgezicht een bestemmingsplan dient vast te stellen als bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening. Gelet op het rechtsgevolg dat de gemeente beschermende bestemmingsplannen dient vast te stellen, is de gemeente rechtstreeks belanghebbende. Aangezien het bezwaar voorts tijdig is ingediend en ook voldoet aan de overige door de Awb gestelde eisen, bent u ontvankelijk in uw bezwaar tegen dit besluit.

Bezwaar

In uw bezwaarschrift en tijdens de hoorzitting verwijst u ter motivering van uw bezwaren naar het in het kader van de aanwijzingsprocedure door u uitgebrachte advies van 12 juni 2007.

U voert aan dat het bestreden besluit onzorgvuldig is gemotiveerd en strijdig is met het bepaalde in artikel 35, derde lid, van de Mw 1988, omdat niet blijkt waarom is afgeweken van uw advies en op welke wijze de van toepassing zijnde belangen zijn afgewogen. U hecht er in dit verband aan om op te merken dat u geen enkel bezwaar heeft tegen de aanwijzing van het gebied conform uw begrenzingsvoorstel behorende bij uw advies van 12 juni 2007, maar wel tegen de met het bestreden besluit vastgestelde grotere gebied. U geeft aan dat u bezwaar heeft tegen de aanwijzing van de ten oosten en ten westen gelegen gebieden, omdat u van mening bent dat de landbouw en de uitoefening van het agrarisch bedrijf in deze gebieden voorop dienen te staan. Met name bestaande bedrijven mogen volgens u niet in hun ontwikkelingen worden beperkt. Daarnaast wenst u geen beperkingen voor de te ontwikkelen woongebieden in dit gebied, omdat ontwikkeling van woningbouw in Balkbrug in noordelijke richting niet tot de mogelijkheden behoort vanwege de ligging in het Reestdal waar sprake is van natuurwaarden. De wijzigingen van bijlage II van het Besluit omgevingsrecht per 1 januari 2012 doen aan bovenstaande argumenten volgens u niet af.

Verder verwijst u naar de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Door de tijdspanne is geen besluit genomen waarin alle relevante omstandigheden, ex nunc, zijn meegenomen. Volgens u zijn de locaties voor woningbouw naast foutief aangegeven, tevens in de tijd gewijzigd. Daarnaast is voor een deel van het gebied reeds een bestemmingsplan in procedure. U voert aan dat hierdoor uw belangen ernstig zijn geschaad.

In het belang van het gebied en in het belang van de inwoners, verzoekt u om zo spoedig mogelijk een besluit op uw bezwaarschrift te nemen. U verzoekt het bezwaarschrift gegrond te verklaren en de aanwijzing conform uw begrenzingsvoorstel behorende bij uw advies van 12 juni 2007 aan te passen.

Tijdens de hoorzitting is door u, kort samengevat, toegelicht dat er nog steeds plannen bestaan voor twee uitbreidingslocaties, omdat Balkbrug aan de noordkant vanwege het natuurgebied Reestdalgebied op slot zit. Verder is in de visienota buitengebied door de gemeenteraad bepaald dat landbouw in het nu aangewezen gebied prioriteit heeft. Zowel de gemeenteraad als het College van burgemeester en wethouders hebben geen enkel bezwaar tegen het aanwijzen van het gebied binnen de bebouwde kom en zijn er ook trots op als dit wordt voorgedragen als eventueel Unesco-monument. Het gebied zoals het nu is vastgesteld is echter te groot.

Bovendien hebben de meeste gebouwen, in elk geval aan de oost- en westkant geen historie met het gebied. Verder heeft u toegelicht dat op dit moment sprake is van drie voor deze aanwijzing relevante bestemmingsplannen, namelijk:

- bestemmingsplan Balkbrug, dat ziet op de bebouwde kom. Dit bestemmingsplan ligt op dit moment ter inzage;
- bestemmingsplan Uitbreidingslocatie Sluis V (uiterste noord-westen van het beschermde gebied). Na de zitting heeft u bericht dat dit bestemmingsplan op 6 maart 2012 is vastgesteld;
- bestemmingsplan Buitengebied. Dit betreft een integrale herziening, maar is afgezien van twee pilotgebieden nog niet in procedure gebracht. Hoe dit er uit komt te zien hangt volgens u af van de uitkomst van deze bezwaarprocedure.

Wat betreft het Landbouw Ontwikkelingsgebied (hierna: LOG) heeft u aangegeven dat dit het betrokken gebied betreft. De aanwijzing als LOG geeft volgens u richting aan verzoeken om bouwvergunningen of om verzoeken tot medewerking voor vestiging van een bedrijf. In een LOG heeft de ontwikkeling van de landbouw prioriteit, dat kan gaan om een nieuwe vestiging of grootschalige landbouw. Hiermee wordt volgens u vooruitgelopen op het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied. Waar u vooral voor bevreemd bent, is dat de agrarische ondernemers, met nu hopelijk florierende bedrijven, door de aanwijzing teveel in hun ontwikkelingsmogelijkheden worden beperkt. Het gebied is wat u betreft van en voor de agrarische ondernemers. Verder gaf u aan dat per 1 juli 2012 de ambtelijke organisatie van uw gemeente en die van de gemeente Ommen worden samengevoegd en straks nog één organisatie verantwoordelijk is voor vergunningverlening en opstellen van bestemmingsplannen.

De overige bezwaarden hebben zich ter zitting aangesloten bij hetgeen u hiervoor naar voren heeft gebracht. Volledigheidshalve volgen hieronder ter kennisname, in het kort weergegeven, de bezwaren welke door de andere bezwaarden in deze procedure naar voren zijn gebracht:

- de leefbaarheid van alle inwoners is in het geding, omdat (bouw)ontwikkelingen niet meer of onvoldoende mogelijk zijn wat de leefbaarheid in Balkbrug niet ten goede komt;
- dat sprake is van waardevermindering en/of onverkoopbaarheid van ondernemingen;
- niet of minder goed kan worden ingespeeld op veranderde marktomstandigheden of nieuwe wet- en regelgeving;
- de vigerende bestemmingsplannen niet voldoen aan het beschermingsvereiste waardoor een aanhoudingsplicht ontstaat voor nieuwe vergunningaanvragen;
- de termijn waarbinnen het bestemmingsplan dient te worden aangepast te lang is;
- gevreesd wordt voor extra kosten, bijvoorbeeld door extra welstandseisen, vergunningen en bijbehorende legeskosten;
- gevreesd wordt voor belemmeringen in de bedrijfsvoering en/of ontwikkelingsmogelijkheden;
- de vastgestelde begrenzingen aan west-, oost- en zuidzijde niet juist zijn, omdat de in het besluit aangegeven cultuurhistorische waarden niet of in onvoldoende mate aanwezig zijn;
- de aanwijzingsprocedure te lang geduurd heeft en de termijn van 16 maanden zeer fors is overschreden.

Verder werd benadrukt dat niet alleen agrarische ondernemers tegen het bestreden besluit in de huidige vorm zijn, maar ook de andere inwoners van het gebied.

Tot slot heeft u verzocht om vergoeding van de door u in deze bezwaarprocedure gemaakte kosten.

Overwegingen ten aanzien van het bezwaar

Alvorens in te gaan op uw bezwaren overweeg ik allereerst of ik mijn besluit op goede gronden heb kunnen nemen en ik mijn besluit heb mogen baseren op de in dit

geval door de gemeenteraden van Ommen en Hardenberg, provincie Overijssel, de Raad voor Cultuur en de Rijksplanologische Commissie uitgebrachte adviezen.

Wettelijk kader en adviezen

Op grond van artikel 35 van de Mw 1988 hebben de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (thans: Infrastructuur en Milieu) de bevoegdheid om stads- en dorpsgezichten aan te wijzen als beschermd stads- of dorpsgezicht.

Rechtsgevolg van een aanwijzing als beschermd stads- of dorpsgezicht is dat de gemeente op grond van artikel 36 van de Mw 1988 een beschermend bestemmingsplan voor het beschermde stads- of dorpsgezicht moet vaststellen. Bij het besluit tot aanwijzing kan hieraan een termijn worden verbonden en wordt tevens bepaald of en in hoeverre geldende bestemmingsplannen als beschermend plan kunnen worden aangemerkt.

Volgens artikel 1, aanhef en onder f, van de Mw 1988 zijn stads- en dorpsgezichten groepen van onroerende zaken die van algemeen belang zijn wegens hun schoonheid, hun onderlinge ruimtelijke of structurele samenhang dan wel hun wetenschappelijke of cultuurhistorische waarde en in welke groepen zich één of meer monumenten bevinden.

In het kader van het Monumenten Inventarisatie Project is naast het gebouwde erfgoed eveneens de stedenbouw uit de periode 1850-1940 landelijk geïnventariseerd. Het besluit tot aanwijzing van het gebied Ommerschans-Balkbrug, in de gemeenten Ommen en Hardenberg, als beschermd dorpsgezicht vloeit voort uit deze inventarisatie.

Bij brieven van 23 mei 2006 is de procedure van artikel 35 van de Mw 1988 gestart en is het voorstel tot aanwijzing als beschermd dorpsgezicht toegezonden aan de gemeenteraden van Ommen en Hardenberg, gedeputeerde staten van de provincie Overijssel en de Raad voor Cultuur met het verzoek om te adviseren. Eveneens is advies gevraagd aan de Rijksplanologische Commissie.

De raad van de gemeente Ommen heeft bij besluit van 26 april 2007 positief geadviseerd omtrent de voorgenomen aanwijzing. Omdat een deel van het gebied door de provincie is aangewezen tot LOG en ook uit het belangenonderzoek naar voren komt dat hierdoor sprake is van tegenstrijdige belangen, adviseert de gemeente de grens van het te beschermen gebied aan de westzijde te leggen over de Meesterslaan, aan de zuidzijde over de Koloniedijk c.q. de Zuiderweg en aan de oostzijde over de achterzijde van de percelen langs de Balkerweg. Verder stelt de gemeente als voorwaarde dat de wettelijke bescherming van het gebied niet mag leiden tot een verzwaring van de eisen van het gebruik van gronden en opstallen, zoals die thans zijn vastgelegd in het ter plaatse geldende bestemmingsplan "Buitengebied" van de gemeente Ommen.

U heeft bij besluit van 12 juni 2007 positief geadviseerd omtrent de voorgenomen aanwijzing, maar verzoekt om de begrenzing van het gebied aan te passen conform een bij het raadsbesluit behorend begrenzingsvoorstel. Voorgesteld wordt om ten eerste de uitbreidingswijk *Balkbrug zuidwest* (Iepenlaan, Eikenlaan, deel Boslaan) buiten de bescherming te houden, onder andere omdat de orthogonale structuur niet meer aanwezig is. Ten tweede wordt voorgesteld om het gehele in de gemeente Hardenberg gelegen gebied ten oosten van de Molenweg niet te beschermen, omdat door allerlei ingrepen geen sprake meer is van de in het aanwijzingsvoorstel beschreven kenmerken van dit gebied. Dit komt door nieuwe woningen, herinrichting van percelen, verandering in gebiedsstructuur en terrein voor motorcross. Ten derde en tot slot wordt voorgesteld om het gebied ten westen van de Drunkenmanslaan

ook buiten de bescherming te houden, omdat dit een uitbreidingslocatie voor woningbouw betreft en u aangeeft niet gebonden te willen zijn aan de bebouwingskarakteristieken zoals bij de zichtassen Ommerweg en Boslaan. Wel bespreekbaar voor u is om de orthogonale basisstructuur bij de planontwikkeling te betrekken. Verder merkt u nog op dat het gebied ten zuiden van de Zwolseweg in uw Visienota Buitengebied is aangewezen als LOG, dat vertaald zal worden in het nieuwe bestemmingsplan "Buitengebied" en u niet wenst dat dit door de aanwijzing in het gedrang komt. Bij brief van 21 juni 2007 heeft u uw advies naar gedeputeerde staten van de provincie Overijssel gestuurd met het verzoek dit te betrekken in haar advisering omtrent het aanwijzingsvoorstel.

Gedeputeerde staten van de provincie Overijssel hebben bij brief van 6 juli 2007 positief geadviseerd omtrent het aanwijzingsvoorstel en de door mij voorgestelde begrenzing die volgens de provincie recht doen aan de eenheid tussen het kerngebied Ommerschans en de daarmee onlosmakelijk verbonden ontginningsgronden. De provincie heeft dus de door u en de gemeente Ommen uitgebrachte adviezen niet overgenomen.

De Raad voor Cultuur heeft bij brief van 10 november 2006 positief geadviseerd. Wat betreft de voorgenomen begrenzing gaf de Raad voor Cultuur in overweging mee om, ondanks de in de gegevens genoemde aantastingen, het gehele koloniegebied ten westen van de Eerste Schansweg in de bescherming mee te nemen, omdat de kavelgrenzen en -richtingen nog redelijk intact zijn. De Raad voor Cultuur geeft gelet op het voorgaande in overweging om een veel groter gebied te beschermen dan in het aanwijzingsvoorstel is opgenomen.

De Rijksplanologische Commissie (thans de Commissie voor de Duurzame Leefomgeving) heeft bij brief van 4 september 2008 een positief advies gegeven.

Bij besluit van 24 november 2011, gepubliceerd in de Staatscourant van 24 november 2011, nummer 21387, is namens de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Minister van Infrastructuur en Milieu het onderhavige gebied aangewezen als beschermd dorpsgezicht.

Bij voornoemd besluit is bepaald dat het vigerende bestemmingsplan "Buitengebied" in de gemeente Ommen (vastgesteld op 18 februari 2010 en in werking getreden op 23 september 2010), voor zover betrekking hebbend op het bedoeld gebied, niet geheel voldoet aan het beschermingsvereiste. De termijn waarbinnen een ter bescherming strekkende aanvulling op het bestemmingsplan in de gemeente Ommen moet worden vastgesteld, is bepaald op 2 jaar; te rekenen vanaf de datum van bekendmaking in de Staatscourant.

Ten aanzien van de vigerende bestemmingsplannen in de gemeente Hardenberg is het voornoemd besluit opgenomen, dat,

- Balkbrug Zuidwest (vastgesteld 30 augustus 2001 en goedgekeurd 19 december 2001),
- Balkbrug Zuidoost (vastgesteld 19 juni 1997 en goedgekeurd 29 september 1997),
- Buitengebied Avereest (vastgesteld 23 november 2000 en goedgekeurd 3 juli 2001),

voor zover betrekking hebbend op het bedoeld gebied, niet voldoen aan het beschermingsvereiste.

De termijn waarbinnen een ter bescherming strekkende aanvulling op het bestemmingsplan in de gemeente Hardenberg moet worden vastgesteld, is bepaald op 3 jaar; te rekenen vanaf de datum van bekendmaking in de Staatscourant.

Uit het voorgaande volgt dat ik omtrent het aanwijzingsvoorstel positief advies heb mogen ontvangen van uw gemeenteraad en die van de gemeente Ommen,

gedeputeerde staten van de provincie Overijssel, de Rijksplanologisch Commissie en de Raad voor Cultuur. Afgezien van de provincie en Rijksplanologische Commissie worden alleen door uw gemeenteraad, de gemeente Ommen en de Raad voor Cultuur andersluidende begrenzingsvoorstellen gedaan. In het kort weergegeven zouden zowel u als de gemeente Ommen het gebied beperkt willen zien tot de directe omgeving van Veldzicht en Ommerschans en daarmee het gehele agrarische gebied buiten de begrenzing laten. De Raad voor Cultuur stelt daarentegen voor om met name ten westen van de Eerste Schansweg een nog veel groter gebied te beschermen dan door mij was voorgenomen.

In het bestreden besluit heb ik aangegeven dat er reden is om ten dele af te wijken van de adviezen van zowel de gemeenteraden van de gemeenten Ommen en Hardenberg als de Raad voor Cultuur. De door uw gemeente, de gemeente Ommen en de Raad voor Cultuur in overweging gegeven begrenzingsvoorstellen heb ik zoals ook uit het besluit blijkt voor een deel niet overgenomen.

In de aanwijzingsprocedure als beschermd gezicht gaat het primair om de vraag of een gebied voldoende monumentale waarden bezit om voor rijksbescherming in aanmerking te komen.

De adviezen van de gemeenten en Ommen en Hardenberg en de Raad voor Cultuur heb ik ten dele niet overgenomen, omdat de begrenzing van het door mij te beschermen gebied welbewust is gekozen, aangezien de cultuurhistorische waarden binnen dit gebied in voldoende mate herkenbaar aanwezig zijn. Gelet hierop concludeer ik dat het aanwijzingsbesluit van 24 november 2011 op terechte en goede gronden is genomen.

Ten aanzien van uw bezwaargronden

Thans is de vraag of de door u in uw bezwaarschrift en/of de door andere bezwaarden aangevoerde gronden in deze heroverweging tot een ander besluit dienen te leiden. Ten aanzien daarvan overweeg ik hieronder als volgt.

Afwijken van adviezen gemeenten en Raad voor Cultuur ten aanzien van de begrenzing

De door de gemeenteraden van Ommen en Hardenberg en door de Raad voor Cultuur ingebrachte adviezen zijn meegenomen in de afwegingen die hebben geleid tot het bestreden besluit. Met u ben ik van oordeel dat dit echter onvoldoende tot uitdrukking komt in de besluitmotivering. Hieronder geef ik aan waarom aanleiding bestond om af te wijken van de in de adviezen voorgestelde begrenzing.

De in de Toelichting bij het aanwijzingsvoorstel beschreven ontstaansgeschiedenis en het functioneren van de Ommerschans (en later Veldzicht) als straffkolonie, maken duidelijk dat het agrarisch deel van het gebied onlosmakelijk onderdeel vormt van de nederzettingsstructuur. Het opnemen van het agrarisch deel dient derhalve het doel van de aanwijzing wat ook blijkt uit de Toelichting bij het besluit. Uit kaartmateriaal bij de Toelichting bij het aanwijzingsvoorstel blijkt dat het bij het gesticht behorende agrarische gebied zich zowel oost- als westwaarts veel verder uitstreckte dan de bij het aanwijzingsvoorstel meegestuurde begrenzingskaart. In de Toelichting is echter gemotiveerd aangegeven waarom de begrenzing in vergelijking met de oorspronkelijke omvang toch sterk is beperkt. De Raad voor Cultuur hanteert daarentegen het uitgangspunt dat juist de oorspronkelijke omvang en aanleg uitgangspunt zou moeten zijn en is voorstander van het beschermen van een veel groter gebied ten westen van de Eerste Schansweg en de grens te leggen op de Prinsenweg. Dit voorstel heb ik zoals ook blijkt uit het besluit niet overgenomen, omdat de oorspronkelijke gebiedskenmerken ten westen van de Eerste Schansweg zijn verschaald of verloren gegaan, waardoor sprake is van te weinig intrinsieke waarden.

Dat het beschermde gebied is aangemerkt als LOG hoeft anders dan u veronderstelt een aanwijzing als beschermd gezicht niet in de weg te staan, wat ook bevestigd wordt door het positieve advies van de provincie. Voortzetting van het huidige functionele gebruik (met name veehouderij) wordt door de aanwijzing niet beïnvloed en toekomstige ontwikkelingen kunnen aan de orde komen in een bestemmingsplanprocedure, zoals terecht ook al wordt opgemerkt in de verslagen van de door u en de gemeente Ommen in het kader van onderhavige aanwijzingsprocedure uitgevoerde belangenonderzoeken. Anders dan vaak verondersteld wordt, beoogt een aanwijzing als beschermd gezicht niet de situatie te bevriezen, maar juist wel om de cultuurhistorische waarden als zwaarwegend belang te erkennen bij toekomstige ontwikkelingen binnen het gebied. Met andere woorden kwaliteitseisen te stellen aan nieuwe ontwikkelingen.

Anders dan door u wordt gevreesd zijn veranderingen dus wel mogelijk. Uit de adviezen van de gemeenten Ommen en Hardenberg blijkt ontegenzeggelijk dat de gemeenten de noodzaak van ontwikkelingsmogelijkheden van de in het gebied aanwezige agrarische bedrijven onderkennen. Zo zou bijvoorbeeld de wens tot herverkaveling, al dan niet gepaard gaande met demping van sloten, egalisering van greppels, rooien van houtsingels en andere perceelsbegrenzing aan de orde kunnen komen. Steeds zal dan de vraag daarbij moeten zijn of dat mogelijk is op een wijze waarbij de gebiedskenmerken in voldoende mate intact blijven. Overeenkomstig geldt dit bijvoorbeeld voor het ontwikkelen van boomgaarden en de teelt van bomen en struiken voor tuincentra.

Uit de Toelichting op het bestreden besluit en bijbehorende begrenzingskaart blijkt dat ik uw voorstel heb overgenomen om de recent aangelegde Iepenlaan met de nieuwbouwwoningen buiten de bescherming te laten met daarbij de kanttekening dat de situering binnen het omringende beschermde gebied evenwel van belang blijft. Wat betreft de door u gewenste woningbouwontwikkeling is vanaf de aanvang van onderhavige aanwijzingsprocedure in mei 2006, gelet op het bestemmingsplan Balkbrug, in de Toelichting bij het aanwijzingsvoorstel aangegeven dat ik er vanuit ga dat de locatie ten zuiden van de Boslaan en ten oosten van de Eerste Schansweg zal gaan worden bebouwd. Daarbij heb ik aangegeven dat het van belang is dat bij de uitwerking van de plannen een zorgvuldige aansluiting wordt gezocht op de omgeving, maar vervolgens verder zal worden behandeld als de overige niet-monumentale bebouwing binnen de bebouwde kom. Hoewel uit uw advies blijkt dat u liever had gezien dat ik deze locatie buiten de begrenzing zou laten, heb ik in het bestreden besluit besloten de begrenzing op dit punt niet aan te passen omdat ik van mening ben dat een afzondering van deze locatie binnen het beschermde gebied de relatie ermee niet ten goede zou komen.

Uit het voorgaande blijkt dat ik de begrenzing welbewust en met zorg heb gekozen, de omvang van het aan te wijzen gebied is mijns inziens noodzakelijk om voldoende recht te doen aan de bijzondere ontwikkelingsgeschiedenis van deze nederzetting. Om de historische gelaagdheid en herkenbaarheid van de verschillende ontwikkelingsfasen ook in de toekomst te kunnen beleven, is het van belang dat het aangewezen deel van de omringende landbouwgronden, die zo cruciaal waren in een bepaalde ontwikkelingsfase, deel uitmaken van het beschermde gezicht.

Het niet vermelden van een onderdeel van de motivering betreft een schending van een vormvoorschrift. Niet gebleken is dat u hierdoor benadeeld bent. Nu ik alsnog de motivering kenbaar heb gemaakt waarom ik deels ben afgeweken van de adviezen, overweeg ik dat het bestreden besluit met inachtneming van het bepaalde in artikel 6:22 van de Awb bestreden besluit in stand kan blijven.

Nu uit het voorgaande blijkt dat ik de begrenzing van het beschermde dorpsgezicht terecht met het bestreden besluit heb mogen vaststellen, doet zich de vraag voor of

de overige in deze procedure ingebrachte bezwaargronden tot een ander besluit dienen te leiden. Ik overweeg daartoe als volgt.

Heroverweging vastgestelde begrenzing

Op vrijwel gelijklopende gronden maken u en andere bezwaarden bezwaar tegen de vastgestelde begrenzing van het gebied, met name betreft dit het agrarische gebied aan de oost- en westgrens van het beschermde dorpsgezicht. Voorafgaand aan het bestreden besluit is de begrenzing beoordeeld op de actuele situatie. Naar aanleiding van de bezwaarschriften en hetgeen ter zitting door u en de andere bezwaarden naar voren is gebracht, hebben de consulenten erfoeged en ruimte van de regio's Noord en Oost van de Rijksdienst, op 14 maart 2012 het gebied opnieuw bezocht. Dit bezoek heeft bevestigd dat de actuele situatie geen aanleiding geeft om de begrenzing van het beschermde gebied te wijzigen.

De aanwijzing is gebaseerd op de inhoudelijke waardering die vermeld is op bladzijde 12 van de Toelichting behorend bij het besluit. Deze waardering betreft de herkenbare historisch-ruimtelijke kwaliteiten van het gebied in zijn totaliteit als historische nederzittingsstructuur. Dat betekent anders dan u en andere bezwaarden veronderstellen niet dat elke genoemde kwaliteit ook op elk afzonderlijk perceel of gebiedsdeel aanwezig is of moet zijn, maar dat binnen het aangewezen gebied de kwaliteiten samen in voldoende mate aanwezig en herkenbaar zijn om de ontwikkelingsgeschiedenis en functioneren van het gebied te kunnen aflezen. Enerzijds wordt de begrenzing dus bepaald door de vraag of het begrensde gebied in totaliteit de combinatie van kenmerken omvat. Anderzijds wordt de begrenzing beperkt door de vraag waar de combinatie van kenmerken niet (meer) in voldoende mate aanwezig is. Zoals uit de Toelichting blijkt, is geoordeeld dat dit laatste het geval is in het deel van het totale voor en door de Maatschappij van Weldadigheid (hierna: de Maatschappij) ontgonnen en ingericht gebied ten westen van de vaart langs de oorspronkelijke Ze Schansweg. Overeenkomstig is dat geoordeeld over het gedeelte dat thans ten oosten van de N48 is gelegen; daarom en omdat de N48 een ruimtelijk logische en in het veld goed herkenbare grens vormt, is de begrenzing aan de oostzijde op de N48 gelegd.

Hiermee wordt ook ingegaan op de zinsneden in de Toelichting waar vermeld wordt dat aan de randen van het gebied de inrichtingskenmerken gedeeltelijk verloren gingen. Uit de bezwaren blijkt dat deze tekst gelezen kan worden als "aan de randen van het omgrensde gebied", daarmee wordt echter niet bedoeld de begrenzing van het nu aangewezen gebied maar is bedoeld het gebied "aan de randen van het ontgonnen gebied", zoals dat ook op kaart 5 in de Toelichting is weergegeven. Dat het oostelijk agrarisch gebied behoort tot de ontwikkelingsgeschiedenis van het totale gebied blijkt uit kaarten uit de tijd dat de strafkolonie nog gehuisvest was op de Ommerschans. De tewerkstelling vond plaats op de gronden die rondom en dus het dichtste bij de Ommerschans waren gelegen, zowel aan de westzijde als aan de oostzijde.

Deze werden geleidelijk ontgonnen waarbij in de beginperiode nog sprake was van meer blokvormige verkaveling. Dit is een element van de gelaagdheid van het gebied. Bij de geleidelijke uitvoering, waarschijnlijk vanaf het einde van de jaren 1820, van het ontwikkelingsplan waarvan de kenmerken nu aan de orde zijn, zijn ook deze blokverkavelingen heringericht en opgegaan in het grotere gebiedsplan. De aanwijzing als beschermd gezicht is zoals eerder aangegeven een instrument uit de ruimtelijke ordening. Het is gebiedsgericht en niet gericht op bescherming van afzonderlijke gebouwen. Zoals uit de Toelichting blijkt gaat het vanuit ruimtelijk oogpunt vooral om de positie van de gebouwen en niet om de gebouwen zelf; ook wordt het woord 'nokrichting' bij de bespreking van de typerende kenmerken op bladzijde 8 niet genoemd voor de bebouwing in het agrarisch gebied (wel voor het gebied dat behoort tot de bebouwde kom).

In het oostelijk deel van het gebied stonden de hoeven 1, 2 en 3; op de locatie van hoeve 2 staat thans boerderij "Landlust", anno 1925 (De Kolonie 6, dhr. Visser). In

het westelijke deel van het aangewezen gebied staan op de oorspronkelijke locaties van de hoeven 4, 5, 6, 8, 9, 10 en 11 ook thans boerderijen, zoals de Toelichting vermeldt van verschillende ouderdom. Dit gegeven vormt een onderdeel van de historische gelaagdheid van het gebied.

Het oostelijk deel is kleiner dan het westelijk deel en bovendien bevonden zich vooral hier de beboste percelen, zoals die ook bekend zijn van de andere koloniën van de Maatschappij (zoals Veenhuizen en Frederiksoord). Een deel van de bospercelen is later omgezet in agrarisch gebruik, waardoor het gebied hier een meer open karakter kreeg. De oost-west gerichte verkaveling zoals die in het gehele gebied is aangelegd is hierbij steeds gehandhaafd. Deze verkavelingsrichting is ook duidelijk herkenbaar gebleven, hoewel smalle kavels werden samengevoegd door egalisatie van greppels, en is een in het gehele beschermde gebied nog duidelijk aanwezig kenmerk. Niet gezegd kan worden dat de kavelrichting onherkenbaar is veranderd ten opzichte van het gebiedsontwerp van Van den Bosch of dat er door het gebruik of door functieverandering een heel nieuw kavelpatroon is ontstaan.

Andere genoemde kenmerken van het oorspronkelijke gebiedsontwerp zijn het patroon van wegen en hun laanbeplanting, de noord-zuid lopende vaarten en de oost-west lopende lanen met houtwallen. Het is juist dat van deze elementen niet alles meer aanwezig is, maar binnen het beschermde gebied nog wel in voldoende mate om de oorspronkelijke inrichting te herkennen. Dit is zowel in het oostelijk als in het westelijk agrarisch gebiedsdeel het geval. Hiervoor geldt bovendien, zoals eerder gezegd, dat het ook gaat om de aanwezigheid van de combinatie van kenmerken, die binnen het beschermde gebied wel maar daarbuiten niet in voldoende mate aanwezig is.

Bestemmingsplan: woningbouw en belangen agrarische ondernemers

U bent vooral bevreesd dat door de aanwijzing ontwikkelingen zoals het bouwen van woningen niet meer mogelijk zou zijn. Daarnaast wilt u voorkomen dat de agrarische ondernemers in uw gemeente door de aanwijzing gehinderd worden in hun bedrijfsvoering. Zoals ik hierboven al heb aangegeven worden de cultuurhistorische waarden van het gezicht beschermd door bij veranderingen rekening te houden met het bijzondere karakter, en niet door het gebied te bevriezen. Dit betekent dat ontwikkelingen en veranderingen mogelijk zijn en blijven.

De feitelijke bescherming van een beschermd stads- of dorpsgezicht wordt geregeld in een gemeentelijk bestemmingsplan. Dat wordt dan een 'beschermend bestemmingsplan' genoemd. Met een bestemmingsplan legt u de bestemming van de grond en de bouwwerken in een bepaald gebied vast. In zo'n plan wordt ook door u vastgelegd waar en wat gebouwd of aangelegd mag worden. Binnen een rijksbeschermd gezicht gelden na de aanwijzing een vergunningplicht voor slopen en een beperking van het aantal vergunningvrije activiteiten. Ik maak u er verder op attent dat u gelet op het bepaalde in artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening bij de voorbereiding van een bestemmingsplan onderzoek dient te doen naar ruimtelijk relevante aspecten, waaronder per 1 januari 2012 ook de cultuurhistorische waarden van het beschermde gezicht.

Uit het voorgaande volgt dat de door u gewenste ontwikkelingen anders dan u veronderstelt mogelijk zijn, maar het is aan u als gemeente is om deze op zorgvuldige en weloverwogen wijze in te passen in een bestemmingsplan.

Uw vrees dat agrarische ondernemers door de aanwijzing mogelijk gehinderd worden in hun (toekomstige) bedrijfsvoering deel ik overigens niet. Het aanwijzingsbesluit

kan niet rechtstreeks leiden tot beperkingen in de bedrijfsvoering.¹ De aanwijzing heeft niet zonder meer tot gevolg dat groei of uitbreiding van hun ondernemingen dan wel het anderszins aanbrengen van veranderingen op hun percelen niet meer mogelijk zou zijn. Of in dit geval uitbreiding dan wel het anderszins aanbrengen van veranderingen op percelen mogelijk is, kan worden bezien in het kader van de nog op te stellen beschermende bestemmingsplannen alsmede in het kader van een omgevingsvergunning.² De agrarische ondernemers zullen hun bedrijfsmatige belangen dan ook in de procedure ter zake van het voor het gebied vast te stellen bestemmingsplan dienen te behartigen.

Dat de agrarische ondernemers door de enkele aanwijzing van het gebied tot beschermd dorpsgezicht onevenredig in hun bedrijfsmatige belangen worden getroffen kan gelet op het voorgaande niet staande worden gehouden.

In artikel 3.3 van de Wabo is bepaald dat zolang geen beschermend bestemmingsplan is vastgesteld, een aanhoudingsplicht geldt. Deze aanhoudingsplicht vloeit voort uit de wet en hierin heeft de wetgever bewust voorzien. De reden hiervoor is het beschermde dorpsgezicht te behoeden voor ongewenste ontwikkelingen in de periode tussen de aanwijzing en het vaststellen van een beschermend bestemmingsplan. In uw geval is de periode waarbinnen een beschermend bestemmingsplan dient te worden vastgesteld op drie jaar, maar het is aan u om hieraan eerder gevolg te geven en de periode waarbinnen de aanhoudingsplicht geldt te beperken.

In Bijlage II, artikelen 2 en 3 van het Besluit Omgevingsrecht is per 1 januari 2012 bepaald welke activiteiten in een beschermd stads- of dorpsgezicht vergunningvrij zijn. Meer informatie is hierover te vinden in het via www.cultureelerfgoed.nl te raadplegen informatieblad uit december 2011 "Monumenten en beschermde gezichten - Vergunningvrije werkzaamheden". Voor zover de aanwijzing voor uw inwoners c.q. ondernemers zou leiden tot hogere lasten in de vorm van legeskosten, bent u als gemeente vrij om te besluiten deze niet te heffen, bijvoorbeeld in geval van een omgevingsvergunning voor niet vergunningvrije activiteiten.

Beslistermijn

Wat betreft de beslistermijn merk ik op dat de in deze procedure gehanteerde termijn van 16 maanden uit artikel 35, derde lid, van de Mw 1988 geen fatale termijn is, maar een termijn van orde. Aan een overschrijding van deze termijn heeft de wet echter geen gevolgen verbonden, waardoor er sprake is van een rechtsgeldig besluit. Dit laat onverlet dat ik deze termijnoverschrijding betreur.

De bezwaren van de andere bezwaarden

De door de andere bezwaarden in deze procedure ingebrachte bezwaren leiden in deze heroverweging niet tot een ander besluit. Van deze beslissingen op bezwaar ontvangt u een afschrift.

Conclusie

In de aanwijzingsprocedure als beschermd dorpsgezicht gaat het primair om de vraag of een gebied voldoende monumentale waarden bezit om voor rijksbescherming in aanmerking te komen. De ontvangen adviezen bevestigen mijn standpunt dat de monumentale waarden van het gebied aanwijzing als beschermd dorpsgezicht rechtvaardigen. Het niet vermelden van een onderdeel van de

¹ ABRvS 29 december 2010, L/JN BO9195

² ABRvS 17 augustus 2011, L/JN BR5164

motivering betreft een schending van een vormvoorschrift. Niet gebleken is dat u hierdoor benadeeld bent. Ik overweeg dat het bestreden besluit met inachtneming van het bepaalde in artikel 6:22 van de Awb bestreden besluit in stand kan blijven. Ik heb aangegeven dat de begrenzing weloverwogen en op zorgvuldige wijze is vastgesteld. Uw vrees dat door de aanwijzing toekomstige ontwikkelingen in het gebied niet meer mogelijk zijn en agrarische ondernemers in hun bedrijfsvoering worden belemmerd, is mijns inziens onterecht. Het is immers aan u als gemeente om beschermende bestemmingsplannen voor het gebied op te stellen en rekening te houden met zowel agrarische als cultuurhistorische belangen. De belangen van inwoners en die van agrarische ondernemers kunnen in de bestemmingsplan-procedure ingebracht worden. Gelet op het voorgaande ben ik van oordeel dat het besluit op goede en juiste gronden is genomen.

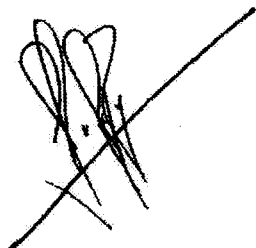
Besluit

Het door u namens de gemeenteraad ingediende bezwaarschrift verklaar ik ongegrond.

Nu het besluit niet wordt herroepen wegens een aan het bestuursorgaan te wijten onrechtmatigheid, is een vergoeding van in bezwaar gemaakte kosten als bedoeld in artikel 7:15 Awb niet aan de orde. Ik wijs uw verzoek hiertoe dan ook af.

Een afschrift van dit besluit stuur ik naar het College van gedeputeerde staten van de provincie Overijssel.

Hoogachtend,
de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en
de Minister van Infrastructuur en Milieu,
namens deze,
de directeur Producten en Diensten van de Dienst Uitvoering Onderwijs,

drs. S.J. van Spijker

U kunt tegen deze beschikking beroep instellen bij de sector bestuursrecht van de rechtbank Zwolle-Lelystad, postbus 10067,8000 GB te Zwolle. Het beroepschrift moet binnen zes weken na de dag waarop de beschikking u is toegezonden aan de rechtbank worden gestuurd.